

KÚRIA

Bfv.II.302/2012/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. január hó 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt meghatalmazott védői által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság 13.B.1045/2005/250. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Bf.273/2009/34. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság - megismételt eljárásban - a 2008. október 22. napján kelt 13.B.1045/2005/250. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

- 1 rendbeli emberölés büntettének kísérletében, mint bűnsegéd [Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pontja],
- 1 rendbeli rablás büntettének kísérletében, mint társtettes [Btk. 321.§ (1) bekezdés és (4) bekezdés b) pontjának IV. és V. fordulata],
- 1 rendbeli rablás büntettének kísérletében, mint társtettes [Btk. 321.§ (1) bekezdés, (4) bekezdés b) pontjának V. fordulata],
- 1 rendbeli rablás büntettében, mint bűnsegéd [Btk. 321.§ (1)

- bekezdés, (4) bekezdés b) pontjának IV., V. és VI. fordulata],
- 1 rendbeli súlyos testi sértés büntettének kísérletében [Btk. 170.§ (2) bekezdés],
- 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettében [Btk. 263/A.§ (1) bekezdés a) pontja], és
- 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 274.§ (1) bekezdés b) pontja].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 17 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A terheltet az ellene 1 rendbeli emberölés büntette [Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és f) pontja], valamint az 1 rendbeli lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette [Btk. 263/A.§ (1) bekezdés a) pontja] miatt emelt vád alól felmentette.

Elrendelte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2001. május 15. napján jogerős 11.B.37.422/1999/6. számú ítéletével kiszabott 2 év - végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés utólagos végrehajtását.

Rendelkezett a terhelt által előzetes fogva tartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről, valamint a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

A kétirányú fellebbezés folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a tárgyaláson meghozott és 2011. január 20. napján kihirdetett 2.Bf.273/2009/34. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta:

A terhelt terhére megállapított bűncselekmények közül

- az 1 rendbeli súlyos testi sértés büntettének kísérletét [Btk. 170.§ (2) bekezdés] 1 rendbeli társtettesként elkövetett testi sértés büntettének kísérleteként [Btk. 170.§ (2) bekezdés, tényállás III. pontja] minősítette és nevezte meg;
- a 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntettét [Btk. 274.§ (1) bekezdés b) pontja] 2 rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 274.§ (1) bekezdés b) pont, tényállás IV. és IX. pont] minősítette.

Az élet elleni bűncselekmény alóli felmentő rendelkezésnél a cselekményt társtettesként elkövetett emberölés büntettének [Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és f) pontja, tényállás VI. pont] nevezte meg;

az 1 rendbeli lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette [Btk. 263/A.§ (1) bekezdés a) pontja, tényállás VI. pont] alóli felmentő rendelkezést mellőzte.

A terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 15 év fegyházbüntetésre enyhítette. Kimondta, hogy a terhelt a fegyházbüntetésből feltételes szabadságra nem bocsátható.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2001. május 15. napján jogerős 11.B.37.422/1999/6. számú ítéletével kiszabott 2 év - végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés

utólagos végrehajtásának elrendelésére vonatkozó rendelkezést mellőzte.

Rendelkezett a terhelt által további, 2010. március 2. napjáig előzetes letartóztatásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe történő beszámításáról.

A bűnjelek tekintetében a lefoglalt bűnjelek közül a Volkswagen Passat típusú személygépkocsi esetében - az elsőfokú ítéletben elrendelt elkobzással szemben - vagyonelkobzást rendelt el, a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben különleges eljárás lefolytatására utasította.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A felülvizsgálati indítvánnyal érintett, a jogerős ítélet szerinti történeti tényállás (ítéleti tényállás IV. pontja) szerint:

B. S. 2001. január, illetve február elején a P. A.-tól származó információk alapján részletes felvilágosítást adott K. A.-nak, D. L.-nek, illetve K. E. K.-nak az R. Kft. pénzzszállítási szokásairól, illetve fontosabb körülményeiről. B. S. elmondásának megfelelően akkor K. E. K., D. L. és K. A. kirabolták az R. Kft. pénzzszállítóját, S. O.-t.

A bűncselekmény tervezésekor a terheltek között felvetődött egy koccanásos baleset előidézése és egy ún. trükkös lopás módszerével történő bűncselekmény megvalósítása. 2001. év folyamán, a nyári időszakban, K. E. K.-ban ismét felvetődött a bűncselekmény elkövetése, illetve, hogy a korábbi tervnek megfelelően kövessenek el ismételten az R. Kft. sérelmére egy újabb rablási cselekményt, ekkor azonban nem korábbi társait vonta be a bűncselekmény elkövetésébe, hanem a terhelthez fordult, és ennek megfelelően 2001. szeptember 20. napjától ketten helyszíni megfigyelést végeztek, amelynek alapján megfigyelték a pénzzszállítás körülményeit. A koccanásos baleset előidézésének ötlete alapján, ennek megvalósítása érdekében a terhelt ismeretlen körülmények között hozzájutott egy H. J. szlovák állampolgárságú személy útleveléhez, és ezzel az okirattal megvásárolt egy Trabant 601 Combi típusú személygépkocsit.

Az autót a vétel napján K. E. K.-val kivitték a helyszínre, ahol a bűncselekmény elkövetését tervezték.

A terhelt - 2001. szeptember 20. és 27. napja között - átadott K. E. K.-nak egy hangtompítóval felszerelt, 9 mm-es Browning Short típusú pisztolyt. Ezt a fegyvert K. E. K. vitte magával a helyszínre. Azzal, hogy K. E. K. a fenti fegyvert magával viszi a helyszínre, a terhelt tisztában volt.

2001. szeptember 27-én megjelentek a B. városának utcájában lévő ún. fekvő rendőrnél, ugyanis megfigyeléseik és tapasztalataik szerint a durván megépített fekvő rendőrön csak rendkívüli módon

lelassítva lehetett áthajtani gépkocsival. A gépkocsit a fekvőrendőr után közvetlenül állították le. A gépkocsiban a terhelt a vezetőülésben ült, míg K. E. K. a járda szélén tartózkodott, kezében a pisztolyt tartalmazó nejlonzacskóval, és a pénzszállító autóra várakoztak.

Amikor az R. Kft. pénzszállítója a K. K. által vezetett Opel Astra típusú személygépkocsi az L. utcában a fekvő rendőr elé érkezett, lelassított és ily módon kívánt a fekvőrendőrön áthaladni. Ebben a pillanatban a terhelt az út mellett parkoló Trabant gépkocsit balra kormányozva, szándékosan nekivezette az Opel személygépkocsinak.

K. K. a pénzt tartalmazó nejlonzacskót kezében tartva - mit sem sejtve - kiszállt a gépkocsiból, a terhelt szintén kiszállt a Trabantból, az Opel Astra jobb oldalánál tartózkodva szóval tartotta K. K.-t azzal, hogy ő elismeri a felelősségét, és írjanak valamilyen papírt a balesetről. K. E. K. is beavatkozott a beszélgetésbe, miszerint ő látta, hogy miként történt a baleset. K. K. ekkor visszaszállt a gépkocsiba és a pénzt tartalmazó szatyrot a mellette lévő ülésre tette, majd egy garancia levelet adott ki az ablakon a terheltnek, hogy arra írják fel telefonszámaikat, mert majd később értesítik egymást. Közben K. E. K. folyamatosan szóval tartotta K. K.-t, aki ekkor már észlelte, hogy csapdába került, ezért mindkét ablakot felhúzta és az ajtózáró gombokat lenyomta, majd a helyszínről távozni akart a gépkocsival.

Ekkor a gépkocsi baloldalán álló K. E. K. előhúzta a nála lévő 9 mm-es Browning Short típusú hangtompítós pisztolyt, és azzal előlről hátrafelé, felülről-lefelé célzottan a sértett bal oldalába belelőtt. A lövés pillanatában a gépkocsi bal első ablaka berobbant és a sértett mindössze ezt észlelte, a lövési sérülést még nem. Abban a pillanatban, ahogy a robbanás után bal oldalra fordította a fejét a sértett, K. E. K. a hangtompítós fegyver csövét a sértett homlokához szorította és felszólította, hogy a nála lévő pénzt adja át.

A sértett a sérülésről ekkor még mindig nem szerzett tudomást, és a nála lévő nejlonzacskót a benne lévő 4.478.700 Forinttal átadta K. E. K.-nak. Ezt követően K. E. K. és a terhelt a Trabant gépkocsit az úton keresztben hagyva a helyszínről futva elmenekültek, majd a közelben várakozó saját, ismeretlen márkájú gépkocsijukkal távoztak.

A sértett a lövés következtében a bal lapocka alatt a mellüregbe hatoló, a bal alsó tüdőlebenyt roncsoló, lött sérülést szenvedett el. A roncsolódó tüdőszérülés közvetlenül életveszélyes volt, a sértett halála is bekövetkezhett volna, ám a gyors és szakszerű orvosi beavatkozás a sértett életét megmentette.

K. E. K. és a terhelt e cselekménnyel az R. Kft. sértettnek összesen 4.478.700 Ft kárt okozott, amely az eljárás során nem

térült meg.

*

Az elsőfokú bíróság indokolásában kitért arra, hogy az elkövetők a bűncselekmény elkövetését megtervezték, nem zárták ki annak a lehetőségét sem, hogy a szállított pénzt, akár a sértett életének kioltása árán is megszerzik. Ezért vittek hangtompítós fegyvert a kora délutáni órákban a helyszínre, annak érdekében, hogy szükség esetén használják is. Amikor K. E. K. azt látta, hogy a sértett megkísérel a gépkocsival elmenekülni, mellbe lőtte, majd a fejéhez szegezve a pisztolyt követelte a pénzt. A sértett azzal a magatartásával, hogy a közelében állt, látta társa magatartását, szándékával egyetértett, jelenléte K. E. K. elkövetői szándékát erősítette. Szándék és akarategységet fejezett ki az is, hogy az élet elleni támadás és a pénz elvétele idején végig a helyszínen maradt, a cselekmény elkövetését követően együtt távoztak és a pénzt egymás között elosztották.

A bűncselekmény helyét, idejét, módját előre megtervezték, minden szempontból átgondolták a bűncselekmény véghezvitelét akadályozó, segítő körülményeket, mérlegelték és számításba vették az előkészület, illetve az elkövetési tényezőket. Ezen tervszerűségnek nem mond ellent az, ha az elkövetők valamennyi lehetőséget aprólékosan nem veszik számításba. Elegendő az, ha a végrehajtás módját tudatilag, döntő vonatkozásaiban, alternatív terv felállításával hajtják végre. Az elkövetők a lőfegyverbe éles lőszert tettek, az csőre volt töltve, ki volt biztosítva és hangtompító is fel volt rá szerelve. Mindez egyértelműen alátámasztja a fegyver használatának lehetőségét is. Cselekményük pedig azért nyereségvágyból elkövetett, mert az R. Kft. napi bevételének megszerzésére irányult.

A másodfokú bíróság e cselekmény minősítése körében mindenben osztotta az elsőfokú bíróság által felsorakoztatott érveket. Kiemelte, hogy helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy az élet elleni magatartás alternatív tervként történő számbavétele is megalapozza az előre kiterveltség szerinti minősítést.

Indokolása szerint a tényállás tükrében nem fogadható el az sem, hogy K. E. K. a szándékegységen túlmenő módon cselekedett. A terhelt a cselekmény kezdetétől egészen a pénz elvételét követő távozásukig társa közelében volt. Mindvégig igyekezett a sértett figyelmét elterelni, észlelte, hogy a sértett felfedezte céljukat, látta, amint társa belőtt a gépkocsiba, ezután azt is, hogy a fegyvert a sértett fejéhez tartva követeli a pénzt. Semmi jelét nem adta egyet nem értésének, a helyszínen maradt a gépkocsi másik oldalán, majd együtt távoztak az elvett pénzzel.

A másodfokú bíróság szerint tehát nincs ténybeli alapja annak a védelmi felvetésnek, hogy az elkövetők között a szándékegység felbomlott volna.

Az ügyben meghozott első-, és másodfokú ítélet ellen a terhelt meghatalmazott védői nyújtottak be felülvizsgálati indítványt a Be. 416.§ (1) bekezdés a) és b) pontjára alapított okokból, mely felülvizsgálati indítvány az ítéleti tényállás IV. pontja tekintetében a cselekmény törvénysértő minősítését sérelmezi.

A felülvizsgálati indítvány szerint - mely lényegében az első fokú ítélet ellen az érintett tényállási pont vonatkozásában bejelentett jogorvoslatban foglaltakat ismétli meg - az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan megállapítást, hogy a terhelt a bűncselekmény elkövetéséhez adta át a fegyvert K. E. K.-nak, az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan megállapítást, hogy a felülvizsgálattal érintett terhelt és K. E. K. társa előzetesen megállapodtak volna abban, hogy a pénz megszerzése érdekében a sértettel szemben akár élet kioltására alkalmas módon erőszakot is alkalmazhatnak, nem tartalmaz olyan megállapodást, hogy a terhelt és társa akár a sértett életének kioltása árán is meg akarták szerezni a pénzt, semmilyen olyan körülményt nem tartalmaz az irányadó tényállás, amelyből arra lehet következtetni, hogy a fegyverhasználatot megelőzően a terhelt tudata átfoghatta volna, hogy K. E. K. részéről ilyenre sor fog kerülni. Az indítvány szerint K. E. K. az eljárás során soha nem tett olyan nyilatkozatot, hogy azért ő vitte magával a fegyvert, mert korábban a terheltnek határozottabban kellett volna fellépnie, és ezt nem tette. E tekintetben a Fővárosi Ítéltábla másodfokú határozatában rögzítetteket iratellenesnek tartotta, annak megjegyzése mellett, hogy a Fővárosi Ítéltábla által felhívott jegyzőkönyv 11. oldalán semmiféle ilyen tartalmú nyilatkozat nem található K. E. K. részéről.

A védelem szerint önmagában az, hogy a K. E. K.-nál lévő pisztolyon hangtompító volt, semmiképpen nem bizonyítja azt, hogy a terheltek előzetesen megállapodtak volna az élet elleni cselekmény elkövetésében, mint lehetőségben; önmagában az a körülmény, hogy a terhelt az általa ismert és szándékozott bűncselekmény elkövetésének ideje alatt végig a helyszínen volt, nem eredményezi azt, hogy a szándékától és ismereteitől eltérő emberölés kísérletének elkövetésével egyetértett volna.

A védői álláspont szerint kizárólag arra lehet a tényállásból következtetést levonni, hogy a terhelt tudatában volt annak, hogy K. E. K.-nál a bűncselekmény elkövetésekor fegyver van, így tudattartama azt foghatta át, hogy a tervezett "trükkös lopás" helyett esetleg fegyveres rablás elkövetésére kerülhet sor. Azért viszont büntetőjogi felelősség nem terheli, hogy társa túlterjeszkedett a közöttük meglévő előzetes megállapodáson és esetlegesen más bűncselekményt követett el.

A védelem erre tekintettel a cselekmény fegyveres rablásként történő minősítését [Btk. 321.§ (4) bekezdés a) pontja], és ennek

okán a kiszabott büntetés enyhítését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.830/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak, és az ügyben hozott első- és másodfokú határozatok hatályában történő fenntartására tett indítványt.

Ebben kifejtette, hogy az ítéleti tényállás a IV. tényállási pont esetében valóban kizárólag a történeti eseményeket tartalmazza, az eljárás bíróságok azonban az ítélet indokolási részében fejtették ki a cselekményből a bizonyítékok alapján levonható jogi következtetéseket. Mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság indokaira utalva azt az álláspontját fogalmazta meg, hogy az eljárás bíróságok a felülvizsgálattal támadott tényállási pontot illetően helytállóan következtettek a terhelt bűnösségére, cselekményének jogi minősítése törvényes, a halmazati büntetésként megállapított szabadságvesztés mértéke a törvényes minősítésre figyelemmel pedig nem vizsgálható felül.

*

A Kúria a Be. 420.§-ának (1) bekezdése és a Be. 424.§-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványukat - melyet felszólalásában a Be. 416.§-a (1) bekezdés c) pontjában foglalt felülvizsgálati okkal kiegészített - részletesen indokolta.

Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság oly mértékben nem tett eleget indokolási kötelezettségének, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan. A hangtompító használatával kapcsolatban az eljárás bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy a hangtompító nem a cselekmény elkövetéskor került a fegyverre, hanem már jóval korábban. Az ítéletben nem lett megindokolva, hogy:

- mely időben és milyen okból került sor a fegyver átadására,
- miért nem fogadta el a bíróság azt, miszerint K. E. K. hirtelen elhatározásból vezérelve rántotta elő a fegyvert,
- a bíróság miért használ többesszámot, amikor azt rögzíti, hogy „a lőfegyverbe éles löszert tettek”,
- a bíróság mi alapján állapította meg, hogy a fegyver „csőre volt töltve, ki volt biztosítva”, illetve honnan tudhatta ezt a terhelt azzal együtt, hogy K. E. K. használni is fogja a fegyvert.

Megítélése szerint az első fokú ítélet felülvizsgálattal érintett IV. tényállási pontjában mind az első- mind a másodfokú bíróság fikciót állított fel a terhelt szándékát illetően. A terhelt és K. E. K. vallomásaival szemben ugyanis nincs bizonyíték a fegyver használatának előzetes megállapodására vonatkozóan, nincs bizonyíték arra, hogy élet kioltása árán is végrehajjták a cselekményt, vagyis álláspontja szerint nem állapítható meg a

terheltek között az élet elleni bűncselekmény elkövetésére irányuló előzetes megállapodás.

Tévesnek tartotta a terhelt tekintetében a bűnsegédi elkövetői magatartás megállapítását is. Eszerint önmagában a cselekmény helyszínén való jelenlét nem egyenlő (nem azonos) a szándékerősítő hatással, az elkövető tudatának is át kell fognia a tényleges szándékot. Jelen esetben azonban nincs adat arra sem, hogy a terheltnek miből kellett magát a lövést észlelnie.

Álláspontja szerint ezért a terhelt terhére megállapított e bűncselekmény minősítése helyesen a Btk. 321.§-a (1) bekezdésében meghatározott és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő fegyveresen elkövetett rablás büntette, amely bűncselekmény megállapítása jóval enyhébb büntetése kiszabást indokol.

A kifejtettek okán elsődlegesen az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan a felülbírálattal érintett cselekmény minősítésének megváltoztatására, és enyhébb büntetés kiszabására tett indítványt.

A nyilvános ülésen a Legfőbb ügyész képviselője fenntartotta az átiratban foglaltakat. Továbbra is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a - tárgyaláson a Be. 416.§-a (1) bekezdése c) pontjára is kiterjesztett - felülvizsgálati indítvány nem alapos. Utalt arra, hogy a védelem elzártan, egyenként értékelte a bizonyítékokat, nem pedig összességében, szemben a bírósággal, aki ezt megtette. Az eljáró bíróság a cselekményt helyesen minősítette, indokolása nyomon követhető.

A terhelt felszólalásában kijelentette, hogy nincs köze az emberöléshez, fegyveres rablást akartak elkövetni, ehhez vitték a fegyvert.

A nyilvános ülésen közölte azt is, hogy névváltoztatás folytán visszavette a régi nevét, jelenleg ismét azt használja.

*

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének a), b) és c) pontjában meghatározott - okokból, másrészt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423.§ (4)-(5) bekezdések] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A Kúria - annak előrebocsátása mellett, hogy a felülvizsgálati eljárás nem megismétlése az eljárásnak - mindenekelőtt abból

indult ki, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. A Be. 416.§ (1) bekezdés a) és b) pontja az anyagi jogszabálysértésekre alapított felülvizsgálati okokat határozza meg, míg az (1) bekezdés c) pontja az abszolút eljárási szabálysértések esetén biztosítja a felülvizsgálati lehetőséget.

Az eljárási törvény szerint a tényállás helyessége a felülvizsgálat tárgya nem lehet. A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423.§ (1) bekezdésének törvényi előírása szerint a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható.

A Kúria az irányadó tényállás általános meghatározása körében kihangsúlyozza, hogy egyrészt a tényállás a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel, helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban [EBH 2011.2385]. Másrészt a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős [BH 2006.392.].

*

A nyilvános ülésen felszólalt védő a felülvizsgálati indítvány okaként a Be. 416.§ (1) bekezdésének c) pontját - a Be. 373.§ (1) bekezdés III. a) pontjára történő utalással - is megjelölte. A Kúria először e kérdésben foglalt állást.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373.§ (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A védői indítvány ilyen, az érdemi felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy az eljárás bíróságok a tényállás részét képező - felszólalásánál ismertetett - ténymegállapítások kapcsán az indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget, és emiatt az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

A Be. 373.§-a (1) bekezdésének III. a) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A törvény kizárólag a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében

teszi vizsgálandóvá az indokolási kötelezettség teljesítését.

Az ítélet indokolásának elégtelensége akkor vezet hatályon kívül helyezéshez, ha a mulasztás a határozatot felülvizsgálatra alkalmatlanná teszi. Amennyiben pedig az ítélet az indokolási kötelezettség megsértésének a Be. 373.§ (1) bekezdés III. pontja szerinti fogyatékoságban szenved, az ítélet e részének, rendelkezésének anyagi jogi tartalma, helyessége, törvényessége nem is vizsgálható, mert felülbírálatra eleve alkalmatlan.

Az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdéshez és jogkérdéshez. E körben utal a Kúria arra, hogy a tényből vont ténybeli következtetés is ténymegállapító tevékenység, a Kúria és a hazai bíróságok következetes gyakorlata szerint az ún. tudati tények - amelyeket a bíróságok ténybeli következtetés útján állapíthatnak meg - ugyancsak a tényállás részét képezik. A tényből vont jogi következtetés viszont már nem ténymegállapítás, hanem jogi értékelés.

Felülvizsgálatban a ténykérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán csupán az vizsgálható, hogy a megtámadott jogerős határozat indokolásában az eljáró bíróság leellenőrizhető és elégséges módon számot ad-e a tényállás megállapításához vezető - Be. 78.§ (3) bekezdés szerinti - mérlegelő tevékenységéről. A mérlegelés eredménye azonban vitássá nem tehető, azt ugyanis a Be. 423.§ (1) bekezdése kizárja.

A jogkérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán pedig szintén az vizsgálható, hogy a kifogásolt határozatban nyomon követhető-e a bíróság értékelő tevékenysége. Annak eredménye viszont ezen a címen nem tehető vitássá, az ugyanis nem eljárási, hanem anyagi jogi kérdés, ekként más - hivatalból nem vizsgálható - felülvizsgálati ok tárgyát képezi.

A terhelt büntetőügyében azonban az első- és a másodfokú bíróság a Be. 373.§ (1) bekezdés III. pontja által meghatározott körben a szükséges és elégséges mértékben egyaránt eleget tett indokolási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság tényállást állapított meg, amit a másodfokú bíróság kiegészített, és mindkét bíróság ellenőrizhető módon rögzítette a ténymegállapításhoz, illetve a tényállás kiegészítéshez, valamint az általa alkalmazott anyagi és eljárásjogi szabályhoz vezető indokait, következtetéseit, álláspontját.

A Kúria mindezek alapján a terhelt - tárgyaláson felszólaló - védőjének az indokolási kötelezettség megsértésére alapozott felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak.

A terhelt védői további felülvizsgálati okként hivatkoztak a Be. 416.§-ának (1) bekezdésének a) és b) pontjára.

Az a) pont szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A b) pont értelmében a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Felülvizsgálati indítványában a védelem ilyen anyagi jogi szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy a terhelt tekintetében a IV. tényállási pontban foglalt cselekményt az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették fegyveres rablás büntette helyett előre kitervelten, nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette kísérletének.

A fentiekben részletesen ismertetett védői álláspont szerint kizárólag arra lehet a tényállásból következtetést levonni, hogy K. L. J. tudatában volt annak, hogy K. E. K.-nál a bűncselekmény elkövetéskor fegyver van, így tudattartama azt foghatta át, hogy a tervezett "trükkös lopás" helyett esetleg fegyveres rablás elkövetésére kerülhet sor. Azért viszont büntetőjogi felelősség nem terheli, hogy társa túlterjeszkedett a közöttük meglévő előzetes megállapodáson és esetlegesen más bűncselekményt követett el.

A Kúria a terhelt védőinek felülvizsgálati indítványát a büntető anyagi jogszabálysértésre hivatkozó részében sem találta alaposnak.

A felülvizsgálati eljárásban - amint arra már utalás történt - a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható és nem bírálható felül. A Be. 423.§-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapítására ennél fogva nem kerülhet sor és ilyen eltérő tényállás megállapítása érdekében a jogerős döntés hatályon kívül helyezésére nincs törvényi lehetőség.

A Kúria nem ténybíró, nem azt vizsgálja, hogy a cselekmény hogy történt meg, a Kúria a megállapított cselekmény jogi értékelését vizsgálja felül.

Amint a Kúria utalt rá, a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált cselekmény büntetőjogi megítélése körében

jelentős.

A jelen ügyben irányadó tényállást ezért nem kizárólag az elsőfokú ítélet 8. és 9. oldalán IV. pont alatt található történeti tényállás képezi, hanem ahhoz tartozóak a bíróságoknak az ítélet indokolásának további részében tett tényből vont ténybeli következtetései, amely a bíróságnak ugyancsak ténymegállapító tevékenysége, de ide tartoznak az ún. tudati tények is.

Ennek megfelelően rögzítette az elsőfokú bíróság az ítélete tényállásában (elsőfokú ítélet 8. oldal 5. bekezdésében) azt, hogy "Azzal, hogy K. E. K. a fenti fegyvert magával viszi a helyszínre, a terhelt tisztában volt.", illetve tényálláshoz tartozó részében (lásd elsőfokú ítélet 16. oldal 1. bekezdésében), hogy "a terhelt és társa e bűncselekmény elkövetését előre megtervezte. A tervben eredetileg trükkös lopás vagy szükség esetén rablás is szerepelt. Nem zárták ki annak a lehetőségét sem, hogy a szállított pénzt, akár a sértett életének kioltása árán is megszerzik. Ezért vitték hangtompítós fegyvert a kora délutáni órákban a helyszínre, annak érdekében, hogy szükség esetén azt használják is. Amikor K. E. K. azt látta, hogy a sértett megkísérel a gépkocsival elmenekülni, mellbe lőtte, majd fejéhez szegezve a pisztolyt követelte a pénzt."; elsőfokú ítélet 16. oldal 2. bekezdésében, hogy "... a terhelt és K. E. K. a löfegyverbe éles lőszert tettek, az csőre volt töltve, ki volt biztosítva és hangtompító is fel volt rá szerelve." "A fegyvert kifejezetten azért vitték magukkal, hogy azt a sértettel szemben, ha szükséges, a pénz megszerzése érdekében használják."

A Kúria tehát az ekként megállapított tényállásból kiindulva foglalt állást a felülvizsgálattal érintett cselekmény jogi minősítése tárgyában.

A jelen felülvizsgálat alapjául szolgáló ügyben irányadó tényállás alapján a vizsgált jogi kérdés eldöntése szempontjából jelentős tények a következők:

- a terhelt és társa a bűncselekmény elkövetését megtervezték; jogi indokolás szerint nem zárták ki annak a lehetőségét sem, hogy a szállított pénzt akár a sértett életének kioltása árán is megszerzik;
- a hangtompítós fegyvert 2001. szeptember 20. és 27. között a terhelt adta át K. E. K.-nak hangtompítóval felszerelten; ezt megelőzően utoljára 2001. augusztus 31-én követtek el közösen bűncselekményt;
- a terheltek által magukhoz vett, majd használt pisztoly emberélet kioltására alkalmas volt;
- azzal, hogy K. E. K. a fegyvert magával viszi a helyszínre, a terhelt tisztában volt;
- a helyszínen úgy várakoztak a pénzszállító autóra, hogy K. E. K. kezében a pisztolyt tartalmazó nejlonzacskót tartotta,

- K. E. K. már egy esetben mellbe lőtte a sértettet, majd a sértett homlokához szorítva a fegyvert, felszólította a sértettet a pénz átadására; a terhelt mindvégig a helyszínen maradt, a cselekmény elkövetését követően együtt távoztak és a pénzt egymás között elosztották.

A felelősségre vonás tárgya, illetve a jogi minősítés alapja K. K. sértett bántalmazása.

A Kúria a felülvizsgálattal érintett terhelt szándékára vont következtetés helyességének vizsgálata során megállapította, az irányadó tényállásnak már az a tényrögzítése, hogy a terhelt és társa a bűncselekmény elkövetését megtervezték, behatárolja a jogkövetkeztetés levonását.

A tényállásból, az abból kiemelt jelentős tényekből kétségtelenül megállapítható, hogy a terheltek között a cselekménysorozat kezdetétől tökéletes szándékegység volt. Együtt, azonos indítékból mentek a helyszínre, élet kioltására alkalmas fegyverrel. Szándékuk a pénz megszerzése érdekében vagylagosan élet kioltásra is irányult. A fegyvert a terhelt adta át K. E. K.-nak legfeljebb a cselekmény végrehajtása előtt néhány nappal, a fegyver az elkövetés idején be volt élesítve.

További ténybeli alap, hogy fizikailag (térben, időben, alanyilag) behatárolt, szorosan egymáshoz kapcsolódó, összetartozó a magatartásuk, ez is a szándékegység megállapítását erősíti.

Ugyanakkor a védelem által a felülvizsgálattal érintett terhelt szándékának társától eltérő megítélése ellentmond a sértettel szembeni egyetértő fellépésüknek. A másodfokú bíróság is részletes indokát adta annak, hogy a tényállás tükrében miért nem fogadható el az, hogy K. E. K. a szándékegységen túlmenő módon cselekedett. A megállapított tények szerint a terhelt a cselekmény kezdetétől egészen a pénz elvételét követő távozásukig társa közelében volt; mindvégig igyekezett a sértett figyelmét elterelni, észlelte, hogy a sértett felfedezte céljukat; látta, amint társa belőtt a gépkocsiba, ezután azt is, hogy a fegyvert a sértett fejéhez tartva követeli a pénzt. Semmi jelét nem adta egyet nem értésének, a helyszínen maradt a gépkocsi másik oldalán, majd együtt távoztak az elvett pénzzel.

A Kúria szerint ekként, a tények ismeretében minden realitást nélkülöz az a védői álláspont, hogy K. E. K. a fegyver használatával egy meglepetésszerű, a terhelt számára váratlan magatartást tanúsított, ugyanis egy hirtelen akaratelhatározástól vezérelve vette elő a fegyvert, és került sor annak használatára.

Az ügyben eljáró bíróságok az általuk megállapított tényállás alapján aggálytalan következtetést vontak le a terheltek szándékára. Az elsőfokú bíróság tényszerű adatokkal alátámasztva (elsőfokú ítélet 15. oldal 4. bekezdésében) állapította meg, hogy a terhelt és társa alternatív tervként a fegyvert használni is

kívánták. Szándék és akarategységet fejezett ki az is, hogy a terhelt az élet elleni támadás és pénz elvétele idején mindvégig a helyszínen maradt, majd a cselekmény befejezését követően társával együtt távozott és a pénzt egymás között elosztották.

A másodfokú bíróság a szándékegységre vonatkozó indokolást még azzal is kiegészítette (másodfokú ítélet 30. oldal 3. bekezdésében), hogy K. E. K. a megismételt eljárásban tanúként nyilatkozva előadta, hogy B. előtt két eset volt, amikor a terheltnél volt a fegyver és nem sikerült. A terheltnek határozottabban kellett volna fellépni, ezért most ő vitte magával. Ezt az indokolást a másodfokú bíróság kiegészítve kiemelte (másodfokú ítélet 40. oldal 2. bekezdésében), hogy az élet elleni magatartás alternatív tervként történő számbavétele is megalapozza az előre kiterveltség szerinti minősítést.

Itt jegyzi meg a Kúria, hogy a védelemnek a felülvizsgálati indítványban kifogásolt, a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ítéletének K. E. K. tanúvallomása körében idézettek iratellenességére vonatkozó megállapítása - miszerint a 90. sorsz. tárgyalási jegyzőkönyv 11. oldalán semmiféle fenti tartalmú nyilatkozat nem található K. E. K. részéről, aki az eljárás során soha nem is tett ilyen tartalmú vallomást - nem helytálló.

Nyilvánvaló elírás okán a helyes hivatkozás a 90. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldala, ahol K. E. K. bírói kérdésre a fenti nyilatkozatot tette.

A Kúria a fentiek alapján megállapította, hogy az eljáró bíróságok az irányadó tényálláshoz képest nem sértettek anyagi jogszabályt sem a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapításakor, sem a terhére rótt, elsőfokú ítélet IV. tényállási pontjában rögzített bűncselekménynek a Btk. 166.§ (1) bekezdésében meghatározott, és a (2) bekezdés a) és b) pontja szerint minősülő emberölés büntettének kísérlete szerinti jogi minősítése során.

Az eljárt bíróságok helyesen állapították meg a felülvizsgálattal érintett terhelt vonatkozásában a bűnsegédi elkövetést is. A Kúria szerint e körben nem bír alappal a védelemnek az az okfejtése, hogy a terhelt a helyszínen maradásával az egyetértését kizárólag a fegyveres rablás elkövetése vonatkozásában juttatta kifejezésre, nem pedig az ölési cselekmény vonatkozásában. Ennélfogva nem lehet pszichikai bűnsegédje az emberölés kísérletének.

A Btk. 21.§ (2) bekezdése értelmében bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt. A Kúria a felülvizsgálat tárgyát képező ügyben vizsgált cselekmény folyamatából, mozzanataiból (abból, ahogy az elkövetők előzetes tervet készítettek, a helyszínen a feladatokat megosztották) egyértelműen következik az a tény, hogy a terhelt elkövető társa tettesi magatartásával mindvégig egyetértett, jelenlétével, a tett

végbevitelét biztonságosabbá tevő magatartásával erősítette a társa szándékát, magatartását. Ekként a terhelt esetében az ún. egyszerű jelenlét szóba sem jöhet, magatartása egyértelműen szándékerősítő - ennél fogva bűnsegédi magatartást megvalósító - jelenlét.

A Be. 416.§-ának (1) bekezdés b) pontja értelmében a jogerős ítéletben kiszabott büntetés felülvizsgálatára csak akkor van lehetőség, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt került sor törvénysértő büntetés kiszabására. Miután a minősítés törvényes, és más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta.

*

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426.§-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatát pedig a Be. 416.§ (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418.§-ának (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. január 10.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k.
előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné